

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9 Sub. Code :

2	5	8	5	7
---	---	---	---	---

Exam. Code :

0	4	0	2
---	---	---	---

**Master of Arts (Sociology) 2nd Semester
(2055)**

SOCIOLOGY OF URBAN SETTLEMENTS

Paper : SOC-O-721 (In all Mediums)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, including Question No. 1 which is compulsory and selecting **ONE** question from each Unit.

1. Answer all the following in about **30-35** words each :

- (1) Two features of Urbanization
- (2) Pre-industrial city
- (3) Colonial City
- (4) Rural-Urban continuum
- (5) Classical approach to Urban Society
- (6) The Central Business District
- (7) Sector theory
- (8) Urban Primacy
- (9) Non-basic Functions of cities
- (10) Towns.

10×2=20

UNIT-I

2. Discuss urbanization in historical perspective. 15
3. Write a note on Post-industrial and Mega cities. 15

UNIT-II

4. Critically analyze Demographic approach to city. 15
5. Explain Urbanization as a way of life, with examples. 15

UNIT-III

6. Define internal structure of cities. Critically discuss Multiple-Nuclei theory. 15
7. Discuss Specialized Functions of cities. 15

UNIT-IV

8. What is a city ? Differentiate between Generative cities and Parasitic cities. 15
9. Discuss Functional classification of cities, giving examples. 15

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- कुल पाँच प्रश्नों का प्रयास करें, जिसमें प्रश्न संख्या 1 शामिल है जो कि अनिवार्य है और प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करें।

1. निम्नलिखित सभी प्रश्नों के उत्तर लगभग 30-35 शब्दों में दीजिये :
 - (1) शहरीकरण की दो विशेषताएँ
 - (2) पूर्व-औद्योगिक शहर
 - (3) औपनिवेशिक शहर
 - (4) ग्रामीण-शहरी सातत्य
 - (5) शहरी समाज के प्रति शास्त्रीय दृष्टिकोण
 - (6) केंद्रीय व्यापार जिला
 - (7) क्षेत्र सिद्धांत
 - (8) शहरी प्रधानता
 - (9) शहरों के गैर-बुनियादी कार्य
 - (10) कस्बे।

10×2=20

यूनिट-I

2. ऐतिहासिक परिप्रेक्ष्य में शहरीकरण पर चर्चा कीजिये। 15
3. उत्तर-औद्योगिक और मेगा शहरों पर एक नोट लिखिये। 15

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਸ਼ਹਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜਨਸਾਂਖਿਯਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਜੀਏ। 15
5. ਸ਼ਹਰੀਕਰਣ ਕੋ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਕੇ ਰੂਪ ਮੇਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਸਮਝਾਓ। 15

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਸ਼ਹਰਾਂ ਕੀ ਆਂਤਰਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਕੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਜੀਏ। ਬਹੁ-ਨਾਭਿਕੀਯ ਸਿਧਾਂਤ ਪਰ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕੀਜੀਏ। 15
7. ਸ਼ਹਰਾਂ ਕੇ ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਕਾਰ्यों ਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਜੀਏ। 15

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਸ਼ਹਰ ਕਿਆ ਹੈ ? ਜਨਰੇਟਿਵ ਸ਼ਹਰਾਂ ਔਰ ਪਰਜੀਵੀ ਸ਼ਹਰਾਂ ਕੇ ਬੀਚ ਅੰਤਰ ਬਤਾਓ। 15
9. ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਤੇ ਹੁਏ ਸ਼ਹਰਾਂ ਕੇ ਕਾਰਿਆਤਮਕ ਵਰਗਿਕਰਣ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਜੀਏ। 15

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਠਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

1. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 30-35 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :
- (1) ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
 - (2) ਪੂਰਵ-ਉਦਯੋਗਿਕ ਸ਼ਹਿਰ
 - (3) ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਹਿਰ
 - (4) ਪੇਂਡੂ-ਸ਼ਹਿਰੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ
 - (5) ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਕਲਾਸੀਕਲ ਪਹੁੰਚ
 - (6) ਕੇਂਦਰੀ ਵਪਾਰਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ
 - (7) ਖੇਤਰ ਸਿਧਾਂਤ
 - (8) ਸ਼ਹਿਰੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ
 - (9) ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਮੂਲ ਕਾਰਜ
 - (10) ਕਸਬੇ।

10×2=20

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਇਤਿਹਾਸਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15
3. ਉੱਤਰ-ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਤੇ ਮੈਗਾ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਸ਼ਹਿਰ ਪ੍ਰਤੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। 15
5. ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇੱਕ ਢੰਗ ਵਜੋਂ, ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ। 15

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਬਹੁ-ਨਿਊਕਲੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15
7. ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਸ਼ਹਿਰ ਕੀ ਹੈ ? ਉਤਪੰਨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਪਰਜੀਵੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰੋ। 15
9. ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਵਰਗੀਕਰਨ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15